

ΑΜΕΣΗ ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΤΟΥ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΕΙΣΗΓΕΙΤΑΙ ΣΤΟΝ ΥΠΟΥΡΓΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ Η ΔΕΞΑΜΕΝΗ ΣΚΕΨΗΣ «ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ»

Τα τελευταία χρόνια καθίσταται όλο και πιο έκδηλη η συντονισμένη προσπάθεια μιας ομάδας γλωσσολόγων, οι οποίοι εργάζονται σε Πανεπιστήμια της Κύπρου και της Ελλάδας, για προαγωγή της κυπριακής διαλέκτου σε χωριστή γλώσσα. Η προσπάθεια αυτή αποτελεί σύμπτωμα μιας γενικότερης ιδεολογικής τάσης, η οποία στοχεύει αφενός στην αποδόμηση της εθνικής ταυτότητας, της γλώσσας και της ιστορίας του κυπριακού ελληνισμού και αφετέρου στην κατασκευή διακριτής κυπριακής ταυτότητας.

Θα μπορούσαμε μάλιστα να πούμε ότι η κατάσταση γίνεται ακόμη πιο ανησυχητική από τη στιγμή που συναφείς ιδέες εισάγονται και στην πρωτοβάθμια και μέση εκπαίδευση με το νέο αναλυτικό πρόγραμμα της νέας ελληνικής γλώσσας, το οποίο ετοιμάστηκε το 2010 (ως υπεύθυνοι αναφέρονται η Τριανταφυλλιά Κωστούλη, η Σταυρούλα Τσιπλάκου και ο Σωφρόνης Χατζησαββίδης) και άρχισε ήδη να εφαρμόζεται από τον Σεπτέμβριο του 2011 σε όλα τα δημόσια σχολεία της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Η εκπαιδευτική φιλοσοφία του νέου αναλυτικού προγράμματος είναι ο κριτικός εγγραμματισμός. Ο κριτικός εγγραμματισμός δεν είναι η κριτική σκέψη, με την οποία δυστυχώς πολλοί τον συγχέουν. Ο κριτικός εγγραμματισμός είναι μία παιδαγωγία βασικά νεομαρξιστικής κατευθύνσεως¹, η δε φιλοσοφία του εντός του κυπριακού πλαισίου ορθά

¹ Κάποιοι προβάλλουν τη θέση ότι ο κριτικός εγγραμματισμός έχει και άλλες, μη νεομαρξιστικές, εκδοχές. Τέτοιες εκδοχές όμως συνήθως δεν αναγνωρίζονται στη βιβλιογραφία, αλλά και όταν αναγνωρίζονται, ελάχιστα διαφοροποιούνται από τα νεομαρξιστικά ενδιαφέροντα. Μερικές φορές στοιχεία (και τονίζουμε, στοιχεία και μόνο) κριτικού εγγραμματισμού συνδυάζονται με άλλες παιδαγωγικές προσεγγίσεις στο πλαίσιο κάποιων αναλυτικών προγραμμάτων, λ.χ. του Οντάριο του Καναδά. Οι αναφορές στον βασικό νεομαρξιστικό χαρακτήρα του κριτικού εγγραμματισμού, που ούτως ή άλλως είναι εμφανής και στο περιεχόμενό του, είναι πάμπολλες στη σχετική βιβλιογραφία. Παραθέτουμε δύο: 1) N.C. Burbules–R. Berk, 'Critical Thinking and Critical Pedagogy: Relations, Differences, and Limits' στο Th.S. Popkewitz.–L. Fendler (eds), *Critical Theories in Education*, Routledge 1999, σελ. 47: 'The idea of Critical Pedagogy begins with the neo-Marxian literature on Critical Theory (Stanley 1992)', ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://faculty.education.illinois.edu/burbules/papers/critical.html>.

2) L.P. Stevens–Th.W. Bean, *Critical Literacy: Context, Research, and Practice in the K-12 Classroom*, Sage Publications 2007, σελ. 6: 'Because critical literacy has its roots in critical pedagogy and therefore in Freirian and neo-Marxist approaches to social theory (Burbules & Berk, 1999), questions about power, privilege, and oppression are paramount.' κτλ.

περιγράφεται από τη γλωσσολόγο Έλενα Ιωαννίδου, λέκτορα στο Τμήμα Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Κύπρου: «Η ευρύτερη φιλοσοφία του κριτικού εγγραμματισμού είναι νέο στοιχείο στη γλωσσική εκπαίδευση της Κύπρου, καθώς υπαγορεύει την αμφισβήτηση και την αποδόμηση κειμένων και παραδοσιακών αξιών, συμπεριλαμβανομένων και θεμελιωδών αξιών, όπως είναι η ελληνικότητα, η εθνική ταυτότητα και η θρησκεία»².

Όσον αφορά στη γλωσσική του φιλοσοφία, όπως επισημαίνει η συντάκτριά του Σταυρούλα Τσιπλάκου, το νέο αναλυτικό «δεν λαμβάνει θέση ως προς την απόδοση επισήμου status στην κοινή ελληνική ή την κυπριακή ελληνική»³. Επίσης «δεν κάνει ρυθμίσεις ως προς το πώς πρέπει να μιλάνε μέσα στην τάξη οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές/μαθητές»⁴. Τέλος, προνοεί για διδασκαλία φαινομένων κυπριακής διαλέκτου σε ένα επίπεδο λεπτομέρειας που αρμόζει σε επίσημο γλωσσικό όργανο του κράτους. Κανένας δεν υποτιμά την αξία της κυπριακής διαλέκτου. Θα έπρεπε ωστόσο να είναι σαφές ότι η διάλεκτος δεν μπορεί να εξισώνεται με την κοινή γλώσσα ούτε να την υποκαθιστά σε ένα ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα (όπως είναι, με βάση και το σύνταγμα, το σύστημά μας).

Για τους παραπάνω λόγους η Δεξαμενή Σκέψης «Θουκυδίδης» εισηγείται την άμεση ανάκληση του υφιστάμενου αναλυτικού προγράμματος για τη γλώσσα. Αντ' αυτού θα πρέπει να καταρτιστεί νέο αναλυτικό πρόγραμμα το οποίο να εναρμονίζεται με τα αναλυτικά προγράμματα των αρχαίων ελληνικών, της ιστορίας και της λογοτεχνίας, όλα δε να προωθούν την ανθρωπιστική παιδεία, την ενότητα του ελληνικού πολιτισμού και της ελληνικής γλώσσας, την αποτελεσματική διδασκαλία της πανελλήνιας κοινής στους μαθητές μας και την καλλιέργεια της κριτικής και πειθαρχημένης σκέψης. Ο ελληνικός μας πολιτισμός, σωστά διδασκόμενος και αξιοποιούμενος κατά σύγχρονο

² Ε. Ioannidou, 'Language policy in Greek Cypriot education: tensions between national and pedagogical values', *Language, Culture and Curriculum* 25.3 (2012), 226. Το πρωτότυπο κείμενο έχει ως ακολούθως: "The wider philosophy of critical literacy is new to language education in Cyprus, since it dictates a questioning and deconstructing of texts and traditional values, including core values such as 'Greekness', 'national identity', and 'religion'".

³ Χ. Hadjioannou, S. Tsiplakou and with a contribution by M. Kappler, 'Language policy and language planning in Cyprus', *Current Issues in Language Planning* 12.4 (2011), σελ. 532. Το παράθεμα στο αγγλικό πρωτότυπο έχει ως εξής: 'The curriculum ... does not take any position with respect to assigning official language status to either S[standard] G[reek] or C[yprriot] G[reek]'.

⁴ Σ. Τσιπλάκου, «Μιλάτε τζαι κυπριακά», εφημερίδα Σημερινή, 15.1.2012, συνέντευξη στον Κ. Πεννηταξέ. <http://www.sigmalive.com/simerini/news/social/455436>

τρόπο, εξοικειώνει τους μαθητές μας με τις κορυφαίες ανθρώπινες κατακτήσεις, όπως είναι το δημοκρατικό πολίτευμα και η φιλοσοφική σκέψη, ενώ η διπλή του υπόσταση, που αποτελείται από την αρχαία Ελλάδα και το Βυζάντιο με την ορθόδοξη πνευματικότητά του, γίνεται γέφυρα που συνδέει τους μαθητές μας με τον πολιτισμό και την κουλτούρα τόσο της Δυτικής όσο και της Ανατολικής Ευρώπης, και έτσι τους καθιστά ανοικτούς στην ολότητα του ευρωπαϊκού πολιτισμού και κατ' επέκταση του σύγχρονου κόσμου. Η ΔΣΘ εκφράζει την ετοιμότητά της να συνεισφέρει στην κατάρτιση αυτού του νέου αναλυτικού προγράμματος.